

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 1.50. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII.

Nevtralnost v združništvu

Že v nežnem razvoju združnega gibanja se je povdarjalo, da mora biti druga vsakomur prosta in dostopna in da mora ostati vprašanje politične pripadnosti ali prepričanje članov izven združništva.

Vsled tega se je tudi združništvo proglasilo za politično popolnoma nevtralno organizacijo, kar je edino prineslo srečo v združno gibanje.

Ramo ob rami se udeležujejo v združništvu možje in žene raznih političnih naziranj.

Ta nevtraliteta je bila in mora ostati kot močan pas v združnem gibanju.

Združniki v združništvu ne reprezentirajo nobenega določenega razreda ali politične skupine.

Združništvo je organizacija potrošačev, ki skrbi za skupen nakup potrebnega blaga, za kritje dnevnih človeških potreb.

Vzlic temu načelu se je dogodilo v nekaterih deželah, da so se nekatere zadruge politično pobarvale, kar je imelo za posledico, da so se proti socijalističnim združenjem jele ustanavljati antisocijalistične, nevtralne, krščansko socijalistične zadruge i. t. d.

Seveda je ta razdvojenost združnemu gibanju mnogo škodovala in še danes škoduje.

Ta čin je ošibil znatno združni pokret ter ga je oviral in ga še danes ovira pri delu za doseg končnega cilja.

Združništvo pomeni »skupno delovanje« in ne »razdvojenost«, ker ga razdvojenost ovira pri poletu za napredkom.

Zato mora vsak izkušen združenar paziti na to, da se bo strogo ogibal načenjati vprašanja, ki nimajo z združništvom nikake skupnosti in da bo strogo varoval objektivnost do člana združenarja, o katerem mu je znano, da je pristaš drugega političnega naziranja kakor on sam.

V združenju se v obče ne sme načenjati političnih vprašanj, ker to dovede lahko do nesoglasij, ki so po veliki večini stalno v škodo združnega gospodarstva.

Zato naj velja parola, iz zadruge politiko ven in delati le za gospodarski procvit zadruge.

Združna nevtraliteta v političnih zadevah bo vedno prinesla svoj blagoslov.

Združno gibanje je po svojih temeljnih načelih in praktičnem udejstvovanju socialno ekonomsko gibanje, zato pa samo socialen karakter združništva vabi le male ljudi v združni krog.

Ker je s tem postalo združno gibanje pravo ljudsko gibanje, in ker uživa zaupanje malih ljudi, je tembolj treba imeti vedno pred očmi nevtralnost do politike, verskega prepričanja in drugih spornih zadev.

Vsaka grupacija interesnih skupin v združništvu je škodljiva in vsako podzemeljsko rovarjenje bo oslabilo zaupanje, in uspehi desetletnega dela so uničeni.

Danes živimo zelo težke dneve še bolj težkega časa. Medsebojni različni nazori trkajo skupaj in ustvarjajo neznosno atmosfero v različnih družabnih krogih.

Poskušajmo se z vsemi močmi braniti, da bi se ti neugodni pojavi prenašali na združna tla. Obdržimo svojo zadruge čisto od v svetu se porajajoče ljudske neenotnosti.

Delajmo vsi za enega, eden za vse, da doživimo, da bo naše združno gibanje skala, na kateri bo ljudstvo gradilo svojo boljšo bodočnost.

Razširjenje naše zadruge

Našim članom smo razglasili, da smo ponudili direkciji dne 24. jan. t. l. gotove pogoje za prevzem Gosp. poslovalnice. Ker nismo bili mi edini ponudniki, in se je licitiralo, morda pa tudi radi samega birokratizma, niso pri Min. Saobračaja upoštevali naše ponudbe, niti odgovora nam niso dali.

S 1. IV. letos se je skladišče živil zaprlo, detajlna razprodaja je bila ustavljena, in glasom odloka Gen. direkcije naj bi se dne 15. maja naredila inventura, ter ponudilo blago v nakup naši združenju. Dne 23. maja smo prejeli popis blaga s cenami in zahtevali so za preostalo blago 1.509.114,21 Din.

Mi smo pustili zalogo po strokovnjakih oceniti; glavne predmete (kava, riž, začimbe in manufakturo) ter izračunali, da je zahtevana vsota previsoka. Zato smo ponudili, da se stvar hitreje reši, 1.300.000 Din; pa je bilo vse zastoj. Birokratizem zahteva svoje forme, in blago mora na licitacijo dne 28. VII. t. l.

Ne verujemo, da bi se kdo našel in riskiral en milijon Din, da prevzame ono zalogo, ki bi komaj nam prišla prav. (tiskovine i. t. d.). Nerazumljivo nam je še danes, da so vzeli ponekod za podlago inventurnih cen navadno prodajno ceno.

Če bi naša zadruge naredila tako bilanco, bi se naš upravni odbor moral zagovarjati radi potvarjanja bilance. Kakšni so predpisi za Gosp. poslovalnico ne vemo, vendar bi bilo po človeški pameti dopustno, da se ponudi pri takem en blok nakupu največ po nabavni ali engros tržni ceni. Komu neki koristi to, ako se reče, od likvidacije je ostalo za državo 300.000 Din več, še v zadnjem momentu smo zaslužili za onega negotovega lastnika 300.000 Din, in zapeljali zadruge, da je v tem težkem položaju ugriznila, in plačala ceno, ki bi je noben trgovec ne plačal.

Morda se je računalo s tem, da naša zadruge ne bo v stanu ponuditi zahtevane svote, in da se bo stvar morda le zavlekla, kot se je umetno zavlačevala par let. Morda g. direktor za to ne ve. Mi pa smo zvedeli, da je bil še dne 22. t. l. višji uradnik od Generalne direkcije v Ljubljani, in da se je študiralo, kako bi se vzpostavilo Gosp. poslovalnico. Dotični gospod pa je le uvidel, da je nemogoče podaljšati življenje; je bilo pač preveč protislovij in protizakonitosti. Mi smo to že leta 1925 povedali, in le škoda, da se ni že takrat bolj intenzivno delalo na prehodu »Gosp. posl.« v zadruge.

Do danes smo zvedeli šele to, da se nam bodo dali lokali Gosp. posl. v Ljubljani na razpolago, potem ko bo zaloga razprodana. Upamo, da se to zgodi dne 28. VII. Morda jo kupimo mi, vsaj licitirali bomo.

Težko je dajati članstvu že sedaj informacije, kam naj gredo 1. VIII. kupovati, ali se naj nastavlja zopet tako, kot sedaj, ali se lahko že oddahnemo v novih prostorih.

Za vsak slučaj pripravimo vse potrebno, kako se imajo ravnati v prvem in kako v drugem slučaju. Razglasili bomo morda s posebnim letakom vsem prizadetim članom, kam naj gredo 1. VIII. kupovat.

Za železničarje, ki so že člani naše zadruge, je stvar jasna in rešena.

Naš cilj

Morda je ni organizacije, ki bi ji bil predpisan tako obširen delokrog, kot ga ima združništvo in gotovo tudi ni organizacije, ki bi imela tako vesplošen pomen za človeštvo, kot ga ima ravno združništvo.

Pri nas je združništvo precej obširno razvito, vendar ne more tako vsestransko in z uspehom nastopati, kot bi bilo to želeti, ker mora svoje delo osredotočiti po večini samo na gotove panoge gospodarstva, med tem, ko mora bistveni del svojega programa, izobrazbo in vzgojo radi razmer in ljudij omejevati.

Duh časa, v katerem živimo, je vse preveč še prenasičen povojne psihoze, vse preveč so še ukoreninjene medvojne navade in razvade, ki se izražajo v mišljenju in hotenju sodobnega človeštva, ki je hote in nehote podvržen materijalističnemu pojmovanju v človeški družbi.

Pod silo teh razmer je tudi združništvo primorano vse svoje delo zasnovati v pravcu, ki v bistvu jemlje v obzir razmere, v katerih živimo in ki jih hoče na najidealnejši način polagoma streti in ustvariti za združno misel dostopnejšega človeka.

Tudi naša zadruga vrši to veliko misijonsko delo med železničarji, z vsem svojim dejanjem in nehanjem, ker hoče ustvariti železničarski stan gospodarsko in socialno neodvisnega in svobodnega, ter ga hoče dvigniti na višjo kulturno stopnjo.

Trd je oreh, pa vendar zmaga zadruga, za enkrat v trgovsko-gospodarskem smislu, pa smo prepričani, da zmaga tudi v kulturnem smislu, ako bo vztrajno in dosledno nadaljevala započeto in zasnovano delo.

Čut vzajemnosti in samozavesti prodira v resnici z neodoljivo silo med najširše plasti v železniških vrstah in to je dobro znamenje, znamenje napredka in razmaha.

Da bo ta razmah čim popolnejši in uspešen, je dolžnost nas vseh, da delamo propagando za združni ustroj narodnega

gospodarstva, da bodrimo vse, ki jim je združni princip še tuj, da končno vsi železničarji kot en mož nastopijo pot, ki vodi k gotovemu uspehu.

Vzajemnost je tista sila, ki bo obrodila dober sad, kakor hitro pridobimo v svoj krog še one, ki še danes živijo pod vtisom povojne psihoze.

Ne v znamenju materijalističnega egoizma, marveč v znamenju vzajemnega medsebojnega zaupanja in dela dohitimo gospodarsko svobodo.

S tega vidika motrimo vse dogodke, ki so se odigrali po razpustu Gospodarske poslovalnice in le iz tega vidika je zasnovano naše delo pri razširjenju naše zadruge.

Pri tem delu nas ne vodi pohlep po kakih nadoblasti nad Mariborom ali narobe, kar se od neinformirancev tako rado očita, marveč nas vodi resnična volja in pošten namen, združiti pod okrilje našega železničarskega združništva vse železničarje brez razlike konfesije in mišljenja.

Prepričani smo, da bomo v tem znamenju uspeli, ker končno mora le priti čas, ko bo resnica dvignila zastor zasenčenja, za katerim bdi še neopravičena nezaupljivost in dvom do združnega gospodarstva.

To bo pa pospešila le poštenost in objektivnost v zadrugi, ki je danes gonilna sila vseh dosedanjih uspehov.

Od uspeha sedanosti gremo z vedrim čelom v sigurne uspehe bodočnosti.

Več kritike

V Mariboru se je vršil javen železničarski shod dne 13. VII. t. l., ki ga je sklical »Savez železničarjev podružnica Maribor«, na katerem je bilo navzočih okoli 900 ljudi.

Dnevni red: Naša Nab. zadruga.

Shod naj bi bil zgolj informativen, da se železničarjem razloži, kaj je naša Nab. zadruga, kake ugodnosti nudi in kaka je razlika med njo in bivšo »Gospodarsko poslovalnico« in da se končno izdajo navzočim navodila in nasvet, da naj ali pristopijo v Nab. zadrugo ali ne.

Shod sam je trajal zelo dolgo, ker je bilo precej govornikov, srečnih in nesrečnih, sodrugov in nesodrugov.

Govorilo se je zelo veliko, prepričani pa smo, da li je 20% navzočih končno vedelo, zakaj se gre in kaj je sedaj za storiti.

Posamezni govorniki niso imeli sreče, eden je užival aplavz, drugi ni svojega govora mogel govoriti, tretji je bil izžvižgan, pri četrtemu je bilo tiho kot v grobu i. t. d.

Zanimivo, kakšna je kritika in sodba mase vzlic temu, da se je obravnavalo zgolj krušno vprašanje.

Pred govorniki masa trpinov, ustvarjena po božji podobi, katerih gmotno skrb malokdo »buržujev« pozna in pripozna in vendar dviga vihar nezadovoljstva napram izvajanju posameznih govornikov.

Leta 1921 so železničarji znali, kaj jim je storiti. Mi smo ustanovili zadrugo, na južni železnici je niso mogli ustanoviti.

Leta 1923 pred podržavljenjem juž. žel. bi morali skrbeti, da ne zaloti Gosp. poslovalnico podržavljenje.

Leta 1924—25 se je že spraševalo, kdo je lastnik premoženja Gosp. posl., ali država ali železničarji?

Leta 1927 so se že začele polemike; prišla je likvidacija Gosp. poslovalnice.

Junija meseca smo dobili Nab. zadr. Moste in dve novi zadrugi Gosp. poslovalnice.

Dne 15. maja t. l. se je Gosp. poslov. definitivno zaprla in danes smo 13. julija 1928, ko se še vedno ugiba: Kaj sedaj?

Edino pravilno pot je pokazala v tej zmešnjavi naša Nab. zadruga.

Drugi, ki so pisali o katastrofi železničarjev, bi ljudi lahko pomirili, da bi resneje obravnavali to svoje krušno vprašanje.

Vsaj voditelji železničarjev, ki so 4 leta molčali, bi sedaj lahko popravili, kar so z molkom zamudili. Taka je zgodovina.

Prvi govornik sodrug B. je napadal vse vprek s trditvijo, da si hoče ljubljanska skrahirana gospoda v Mariboru korita ustvarjati, da bi podpirali s tem denarjem »Jutro« in »Slovenca« itd.

Zahteva lastno zadrugo ali pa vstop v obstoječa konzumna društva. Odklanja podružnico Nab. zadruge Šiška.

Nevednost in neinformiranost se mu je režala na vseh konceh in krajih.

Navzoči so mu aplavdirali.

Drugi govornik sodrug M. priporoča ljudem vstop v zadrugo. Temu ugovarjajo in ga odklanjajo.

Tretji govornik, naš predsednik Črček, je pojasnjeval nekaj netočnosti prvega govornika, orisal našo zgodovino od leta 1922—1925 in prorokoval, da bodo prišli vsi ali vsaj polovico železničarjev v našo zadrugo.

Temu so se smejali, da sploh ni mogel govoriti dalje.

Aplavdiranje, ker je moral utihniti.

Četrti govornik sodrug Sv. se čudi, da silijo Ljubljanci v Maribor.

Priporoča osamosvojitve! Odobravanje. Naš predsednik ga je pismeno pozval, da stavi z ozirom na svoje izvajanje kon-

kreten predlog: Kako ustvariti v Mariboru samostojno zadrugo: 1. s stališča pravil in zakonskih osnov; 2. kako časovno izvršiti vse predpriprave do zaželjene lastne zadruge; 3. z ozirom na potrebni obratni kapital.

Ker dotični ni reagiral, je bil na shodu ustmeno pozvan.

Sodrug Sv. meni, da se to lahko zgodi v 14 dnevih.

Tov. Črček vpraša, zakaj pa tega niso že storili, ko so imeli 2 meseca in eno leto dni časa.

Dalje omenja, da se je to na Vel. četrtek vse predebatiralo skupno z zastopniki organizacij v Mariboru, pa so prišli do zaključka, da ni sedaj časa niti denarja, da bi poskušali ustanoviti lastno zadrugo.

Sodrug Č. pojasnjuje položaj in prečita pripravljeno resolucijo, ki gre za tem, da se pristopa v Nab. zadrugo, ki pa obenem zahteva osamosvojitve v najkrajšem času.

Vse tiho in hladno so sprejeli zborovalci njegove besede.

Nič onega navdušenja kot za prvega gromovnika.

Prišli so še drugi govorniki, ki so odgovarjali, rekrimirali, očitali i. t. d.

Koliko govorjenja in filozofiranja, in niso mogli priti do jedra, kaj naj v praktičnem življenju store, kaj bo z njih prehrano jutri, čez en teden, čez en mesec.

Koliko nasprotstev, ki jih je malokdo opazil.

Protestira se proti nameravani prisilni štednji (360 oz. 180 Din) v treh letih, obenem pa so priporočali, naj se vstopa v konzumna društva, kjer se pravzaprav odrečejo raznim ugodnostim, ki jih imajo kot železničarji, in ki pomenijo v praksi, v Nab. zadrugi železničarjev ca 500 Din letno ali v 25 letih ca 19.000 Din na člana.

Govori se o najbednejših med bedniki, pri tem pa pozabijo, kake ugodnosti so pustili neizrabljene. Poznamo pa žene naših železničarjev, ki dobro vedo, kdaj se spleča peljati na Sušak ali v Zagreb, kdaj v Brežice itd. Te znajo računati; mož ne zna vedno tako.

Če ne bo znal delavec tu trezno misliti, kako bo on vedel, da ga vlečejo v bolj kompliciranem stanovskem vprašanju?

Tudi tukaj velja beseda osamosvojitve.

Delavec, ne bodi suženj drugega; misli z lastno glavo.

Naloga združništva je, da uči ljudi misliti na podlagi svinčnika in ne po navodilih katerekoli organizacije ali razboritih voditeljev. Gospodarstvo rabi mir in treznost.

Naša podružnica v Mariboru

Z dnem 30. junijem t. l. je naša zadruga odprla svojo podružnico v Mariboru, v bivšem skladišču živil in na Meljah.

Precej se nas radi te otvoritve napada po shodih in v časopisju. Mi ne moremo nič za to.

Bilo je dosti časa, da bi to lahko storili drugi.

Dovolj je bilo debate, predno se je naš upravni odbor sploh podal v to, da razmišlja o ustanovitvi podružnice. V začetku so bili tudi naši člani proti temu, da se vmešavamo v prilike v Mariboru.

Mi smo čakali dovolj časa, da drugi pokažejo svojo dobro voljo in da zberejo za to akcijo potrebni obratni kapital.

Saj so tudi drugi poskušali svojo srečo. Imeli smo že »Nab. zadrugo Moste«, potem še par drugih zadrug, svetovali so ljudem, naj gredo v konzumna društva, in le škoda, da se ti poskusi niso posrečili.

Kakor smo informirani, so postojale v Mariboru tri in celo štiri grupe železničarjev, katerih ena je bila za to, da se ustanovi začasno podružnica v Mariboru; druga je bila za samostalno zadrugo, in tretja je bila sploh proti temu, da bi se Ljubljana vmešavala v mariborske prilike, četrta je pa bila sploh proti vsaki zadrugi.

Kakor v letu 1921, tako smo se mi tudi sedaj zanimali samo za one, ki so reflektirali na našo pomoč.

Če bi dne 27. XI. 1921 poslušali maso, ki je bila vsa proti zadrugi, bi se po tem plebiscitu sploh ne smela ustanoviti zadruga.

Na onem zgodovinskem shodu smo prosili navzoče, da naj nas, ki smo za zadrugo, puste v miru, da si jo ustanovimo, oni pa, ki niso zanjo, naj gredo domov.

Biti proti ustanovitvi zadruge, to je kršenje državljsanske svobode. Pustili so nas v miru in bilo je prav.

Danes je podobna situacija. Ako bi znali za nekoga, da se zanima za mariborske lokale, bi skoro gotovo čakali in mu z veseljem prepustili nevhvaležno delo, da si organizira zadrugo, da začne z nova, kot smo mi v letu 1921 začeli brez denarja. Potem bi že prišli enkrat skupaj.

Ostali smo sami. Če smo skušali kot taki pomagati, naj se nam ne zameri. Hoteli smo le dobro. Z našega sališča nam bi bilo bolje, če bi ostali sami v Ljubljani.

Položaj je pač danes tak, da ni drugega izhoda. Imeli smo na Veliki četrtek sestanek v Mariboru, na katerem so bili zastopani predstavniki vseh organizacij. Takrat so uvideli, da za enkrat ni ne časovno in ne denarno misliti na to, da bi si

ustanovili Mariborčani lastno zadrugo.

Časovno: Najpreje bi morala naša zadruga v Ljubljani sklicati izredni občni zbor, na katerem bi se morala spremeniti naša pravila, glasom katerih bi se naš delokrog omejil le na ljubljansko oblast, da bi se s tem omogočilo Mariborčanom ustanoviti lastno zadrugo po istem zakonu kot ga imamo mi, seveda če bi se reflektiralo na denar od Saveza Nab. zadrug v Beogradu.

Če pa Mariborčani na ta denar ne reflektirajo in če jim ni za davčne ugodnosti, ki jih uživa naša zadruga, potem si lahko ustanovijo podobno zadrugo, ali izpeljejo idejo g. Planinška, oživotvoriti ustanovljeno zadrugo »Gospodarsko poslovanico osebja direkcije drž. žel. v Ljubljani«, in prenesti sedež v Maribor.

Da bi se pa napravilo tako, da bi nam Mariborčani rekli, Vam ne zaupamo, ne boste nas Vi skrahirana gospoda molzli, ampak denar nam le posodite, če ste res nesebični, to je v eni sapi preveč rečeno. Saj sami itak nimamo dovolj denarja — posodi nam ga naš Savez Nab. zadrug, po 1000 Din na našega člana, ne pa za to, da bi ta denar drugam vlagali.

Tako imamo zaenkrat v Mariboru podružnico. Glavno je, da se enkrat začne, forma je sedaj popolnoma postranskega pomena. Sicer bo pa časa in prilike dovolj, da se o tem pogovorimo, ker upamo, da če bomo imeli opravka z združno idejo prožetimi člani, da bo sporazum tak, kakor ga zahteva današnji mizerni položaj železničarjev.

Niti Ljubljana niti Maribor naj ne odločujeta; odločevati mora združna zavest in zvestoba. Ko bo govorilo srce in razum, bo naša naloga dovršena. Doglej pa na delo vsi, komur je lastna korist in korist bližnjega eno in isto.

Podporno društvo ali zavarovalnica

V našem glasilu smo že parkrat načeli vprašanje podpornih društev, le žal, je bilo zelo malo odziva. En odgovor smo prejeli, ki je bil stvaren, računski.

Istotako je pisec teh člankov načel to vprašanje na občnih zborih teh društev z namenom, da se pojasnijo gotove stvari, ki se zdijo na prvi pogled nekak čudež, in sicer tako, kakor če bi štirje kvartali, in vedno vsi dobili.

Ljubljansko železniško podporno društvo je, ali bo te dni razposlalo načrt novih pravil. Pravila so ponavadi okrasek, na katerega se pazno gleda. Glavno pri poslovanju vsakega društva ali zadruge so reelnost in solidnost. Postojata dva načrta

pravil, ki se razlikujeta samo v glavni točki: Ali se veže društvo napram svojim članom na podlagi pravil, da bo na podlagi statistike o starosti zavarovalno-tehnično računalo, da pride gotovo vsak član do obljubljenega zneska, do posmrtnine, ali se društvo na to ne veže.

Nekateri so tu mnenja, naj levica ne ve, kaj dà desnica, naj se pomaga, plačuje; če dobe oni kaj, kadar umro, dobro, ako ne, tudi dobro.

Marsikateri član je pa drugega mnenja.

Vzemimo ljubljansko podporno društvo; plačuje se 6 Din na mesec in za osebo, kar ni dosti. Ali se jih zakadi, ali se jih dá beraču. Toda kdor je član več takih društev, kakor je pri nas slučaj, znese to v praksi 45 Din mesečno ali 540 Din letno. (Ljubljansko podporno društvo za ženo in moža 12 Din, mariborsko 25 Din, Vzajemnost sedaj 8 Din.). To pa ni več podpora za berača, to je za delavca denar, ki znaša morda 6 do 8% njegove plače.

Pove se mu naj jasno, da je samo mogoče, če bo kaj dobil, mogoče je pa tudi zastoj plačeval za ta društva 15 ali 20 let; on bo nekaj odgovoril...

Ne govorimo tu samo o Ljubljanskem podpornem društvu kot takem, ampak za celi problem.

Ali so društva res v nevarnosti, da ne bi mogla čez 10 ali 20 let izpolnjevati danih obljub?

Na prvi pogled je eno društvo lahko falitno in brez denarja, pa ni nikake nevarnosti; drugo je pa lahko tukaj z milijonskim premoženjem, pa ga čaka gotov polom.

To pa odvisi od tega, ali ima društvo mlado ali starejše članstvo. Brez podatkov, koliko so člani stari, ne more nihče natančneje soditi.

Članstvo plačuje v društvo 40 let, če živi tako dolgo. Če bi vlagal 40 let letno po 72 Din v hranilnico, ki obrestuje po 5%, se mu nabere 8697.60 Din. Če mu pa hranilnica obrestuje to svoto po 7%, kot slučajno sedaj, se mu nabere skoro 15.400 Din. Tedaj mnogo več, kot onih 4000 Din, ki mu jih nudi društvo.

Če bi se obrestovala ta vloga samo po 1/2%, se nabere samo 2880 Din v 40 letih, ali 2025 Din v 25 letih, kar velja danes za povprečno člansko dobo.

Je pa še dvojje: prvič ne plačujejo vsi člani po 40 let, večina jih umre že preje, in preje potegnejo svojih 4000 Din, drugo pa, kar je še bolj važno, denar, ki ga vloga članstvo, se ne obrestuje po 5%; morda se obrestuje samo po 1/2%, ker se iz naraslih obresti krije komaj režija.

S tega vidika se mora to vprašanje presoјati. Ono društvo, ki ima kapital, temu se nabirajo iz postojęčega kapitala obresti, in se povečini iz obresti krije izdatke za posmrtnino, oni, ki sproti nabira in ga že skrbi, kam bo z njim, ako se res nabere en milijon, ono društvo mora računati samo z res vplačanimi prispevki. Kolikor članov izstopa, in pusti svoj denar v društvu, to ne igra skoro vloge.

To si potem lahko vsak član izračuna, ali lahko pričakuje posmrtnino ali ne, če bi dalje časa živel.

Pri tej priliki prosimo organizacije, da pozabijo malo na Nabavljalno zadrugo, in da se vržejo tudi na druge panoge »Gospodarsvta«; morda bo treba tam več študija in polemike.

Hvalevredno je, da so se začeli železničarji baviti s takimi problemi, ki jih imajo pred nosom, in jih lahko v svojem delokrogu rešijo. Tu se ni treba osamosvojati, tu si lahko vsak sam izračuna, kako stojimo in kaj nam je storiti.

Novi odtegljaji

V časopisju smo čitali pred par dnevi, da je dala finančna delegacija v Ljubljani nalog vsem državnim uradom, naj se začne odtegavati vsem državnim nastavljenecem po 10 Din mesečno za »Savez nabavljalnih zadrug v Beogradu«.

Ta nalog temelji na spremenjeni Uredbi o Nab. zadrugah, ki je razglašena v Uradnem listu od 12. maja t. l. ter stoji med drugimi spremembami tudi določilo, da mora postati vsak državni uslužbenec član kake Nab. zadruge, ali vsaj to, da mora vsak plačati po en delež, ki se mu ga odtegne, ako ga že sam ni plačal.

Druga določba govori o novih panogah Saveza nab. zadrug, ki misli sedaj ustanavljati tudi kreditne in stavbene zadruge. Našim članom bo znano, da bi moral imeti Savez premoženja ca 180 milijonov dinarjev, da pa je dobil od Ministrstva financ samo ca 56 milijonov. Kapital Saveza se je nabral deloma od naših vplačil, največ pa od 1% odtegljaja, ki ga je moral vplačati vsak državni liferant. Preostali kapital, ki ga še ni prejel Savez, zadržuje neopravičeno Min. financ, kakor zadržuje tudi naše razlike iz leta 1923.

Kako priti do tega denarja? Na polju Nabavljalnih zadrug nima Savez pokazati preveč uspehov, to se reče 10% zadrug je prav dobrih, ca 20% zadrug je dobrih, nad 50% zadrug pa je dosedaj životarilo. In če gre Savez do Min. financ in mu reče, dajte nam nabrani denar, mu lahko odgovori: Čemu pa? Krivda leži na zadrugah, ki ne poslujejo dovolj dobro.

Da bi prišel Savez na kak drug način do tega denarja, je začel razmišljati o ideji kreditnih zadrug. Pobudo mu je dal tudi g. Rostan, duša hranilnega konzorcija v Ljubljani. Začel je objavljati v »Našem Glasu« idejo, koliko bi se prihranilo, ako bi dajal vsak državni nameščenec po 10 Din mesečno v hranilnico.

Naš predsednik je podal svoje mišljenje in mišljenje našega upravnega odbora v 7. številki »Zadrugarja« 28. VI. 1926. To mišljenje je bilo: Nikari prisilnih akcij. Železničarji v Sloveniji so si že rešili to vprašanje. Ustanovili so si lastno hranilnico, ki ima v prvi vrsti namen, da zbira male vloge, ne po 10 Din mesečno, temveč vsaj 20 Din na mesec.

Prisilna akcija bi spravila res precej denarja skupaj, toda to je vse skupaj zopet samo po 500 Din na moža.

K tej polemiki se ni nihče oglasil, čeprav smo v našem listu pozivali, da naj se o tem razpravlja. Mi smo bili že od početka skeptiki in s to razliko, da smo se oglasili, ko je bil čas za to, med tem, ko je danes malo pozno, da bi protestirali.

Kolikor smo mogli dobiti informacij, bo denar, to je 360 Din, oz. 180 Din na člana, ki se bo nabral, shranjen pri Savezu Nab. zadrug v Beogradu, ki bo dajal kredite posameznim kreditnim in stanovanjskim zadrugam, ter bo sam primaknil k celi akciji še 60 milijonov Din.

Mi smo zahtevali takoj, ko se je to razglasilo, naj se poveri kontrola nad tem odtegavanjem za območje železniške direkcije v Ljubljani že postojęči »Železničarski hranilnici v Ljubljani« in ne samo kontrola, tudi knjiženje vseh došlih zneskov. Ker nabrani denar je last železničarja, in se mu ga mora povrniti, ako ni tekom 10 let izrabljaj ugodnosti te ustanove. Denar, smo zahtevali, naj se predaja takoj, direktno naši hranilnici, in bomo mi odgovorni zanj, da bo vse pravilno knjiženo.

Do sedaj še nimamo odgovora. Podobno bo storila tudi Sarajevska hranilnica železničarjev.

To bi bil po našem naziranju edini praktični korak, ki ga kot zadruga lahko storimo. O uspehu bomo članstvo pravočasno obvestili.

Med tem pa smo čitali v listih, da je »Glavna kontrola« v Beogradu opozorila Ministra financ, da je prekoračil svoje pooblastilo, in da ne bi smel odtegavati »davka«. Ako je beseda »davek« pravilno označena, bo pokazala bodočnost? V urejeni državi to ne bi bil »davek«. Pri nas pa že danes smatrajo, da je ta denar že izgubljen, zato ga pa prištevajo med davke.

Potrebno je torej, da železničarji to vprašanje proučujejo in mu posvetijo nekoliko več pozornosti kot doslej.

Vsekakor pa smo pristaši svobodnega razvoja in nasprotniki vseh prisilnih ukrepov, ker so taki ukrepi prej v škodo združnega pokreta, kakor pa v korist.

Redko slavlje

Dne 8. t. m. je obhajalo »Konzumno društvo za Slovenijo« dvajsetletnico svojega obstoja, zvezano s svetovnim združnim praznikom mednarodne združne zveze.

Dvajsetletna njegova zgodovina je zelo pestra in burna, a končno le zmagovita, ker šteje danes preko 49 prodajalnih s preko 26 tisoč člani; poseduje 12 združnih domov in zaposluje preko 130 nameščenec.

Vplačanih združnih deležev ima za 1.425.041,92 Din; hranilnih vlog pa preko 6 milijonov dinarjev.

Blaga se je v zadnjem poslovnem letu prodalo članom za preko 22 milijonov dinarjev.

Vsekakor velik uspeh, ki je vreden, da se zabeleži.

Konzumno društvo za Slovenijo se bori za gospodarsko osamosvojitve delavca in malega kmeta.

Naša zadruga goji do vseh obstoječih združenj lojalne odnose, ter čestitamo vodstvu na dosedaj doseženih združnih uspehih.

Združni vestnik

Obvestilo.

Verjetno je, da dobimo lokale bivše Gosp. posl. v Ljubljani že koncem julija, tako, da bi lahko začeli tam obratovati z dnem 1. VIII. 1928.

Če bo kaj pozitivnega, bomo to razglasili na vidnem mestu v Ljubljani ter obvestili vse v poštev prihajajoče službene edinice.

Članstvo bi se takole porazdelilo: S proge bi naročavali v novih lokalih, to je v lokalih Gosp. posl., in sicer člani na progi: Rakek - Ljubljana, Vrhnika - Ljubljana, Zidani most - Ljubljana, Zidani most - Zaprešič in Zidani most - Celje ter Celje - vstevši Velenje.

Severno od Celja in severno od Velenja naročajo člani v Mariboru. Vse proge Gorenjske in Dolenjske železnice s stranskimi progami naročajo v Šiški.

Embalazo naj se tedaj pošilja na postaje Ljubljana gl. kol., ali Ljubljana gor. kol., oz. v Maribor kor. kol., kamor pač kdo spada.

Za člane, ki stanujejo v Ljubljani, določimo sledeče okoliše:

Člani, ki stanujejo še na Dunajski cesti, Miklošičevi cesti, Marijin trg, Stritarjeva ulica, Mestni trg, Stari trg in naprej, ter vsi oni, ki stanujejo zapadno od teh cest, naj kupujejo v Šiški. Oni, ki stanujejo vzhodno, to je Kolodvorska ulica itd., Moste, gredo v prodajalno Moste. Grad in ceste, ki vodijo na Grad, spadajo pod Šiško. Tako smo razdelili radi razvoza živila da ne bo treba predaleč voziti.

Kdor želi imeti kako izjemo, (samo ljubljanski člani), naj to sporoči takoj pismeno ali ustmeno. Opozarjamo pa, da za razvoz vozniš ne bo hodil iskati živila na glavni kolodvor, ki bi peljal v Šiško ali narobe.

Prodajala se bo v Ljubljani ista roba po enakih cenah.

Razvoz na progo.

Že lani novembra smo pripravili vse potrebno, da se lahko takoj naroči pri direkciji takozvane propratnice za dnevni prevoz 10 kg živila.

Naši člani so to po večini podpisali, nismo jih pa potem naročili, ker se je izdeloval novi pravilnik, in ker se je obljubovalo, da bo razvoz na progo zopet prost. Ker čakamo do sedaj zaman, in ni izgleda, da bi se pri tej vročini spravili nad izdelavo pravilnika, oz. da bi si pri tej vročini dali dopovedati vsi merodajni faktorji, kaka nerodnost ali budalost je to, če se prevažna rajše železničarje z osebnim vlakom, ki hodijo nakupavati, mesto, da bi vozili s tovornim vlakom zaboje, smo se odločili, da izvedemo sedaj akcijo s propratnicami.

Za našo zadrugo v Ljubljani smo skoro že vse pripravili, da razpošljemo naročila, trebovanja, ki jih naj podpišejo vsi naši člani, ki še niso ali ne mislijo letos izrabiti one propratnice. Trebovanje naj podpiše potem načelnik dotične edinice. Opozarjamo na pravilnik, ki določa, da imajo pravico do te propratnice oz. uputnice samo aktivni uslužbenci.

Z ono tiskovino se naroči lahko tudi »uputnice« za premog in za mesečni prevoz 50 kg, v jesenskih mesecih pa do 500 kg. Najbrže bomo tudi to organizirali, da se vse izrabi.

Kako bo direkcija uredila pisarenje propratnic in uputnic, je njena stvar, upamo pa le, da se najde v lastnem delokrogu pametna rešitev, da se ne bomo igrali. — Vsaj za propratnice so nam obljubili oz. so sami takoj uvideli, da se ne bo pisalo propratnic, temveč bodo postaje obveščene, kako imajo postopati.

Naročava se pošiljke skupno, pošilja se pošiljke tudi skupno, v enem zaboju za več strank; moko posebej, če treba. Vsaj embalažo, morda tudi del špecerije se lahko prevažna na ta način brezplačno.

30 članov na eni postaji ima embalažo, ki najbrže ne tehta skupaj 300 kg. Če bi to ne zadostovalo, si lahko člani razdelijo dneve naročanja, en dan ena partija, drugi dan druga. Upamo, da člani razumejo.

Nova moka.

Te dni bo prišla na trg nova banaška moka, to je moka, mleta iz letošnje pšenice. Žetev je začela ca 10. julija, zdaj je končana.

Nova moka bo precej cenejša, samo ni še tako dobra, kot stara. Moka, posebno bela moka mora vsaj en mesec ležati, predno je dobra, in da naraste kruh visoko.

Že ta mesec je bilo precej pritožb. — Radi nepričakovanega porasta članstva nismo imeli stare, preležane moke, zmanjkalo nam je ene in druge tipe in prodajali smo v sili moko »izpod kamna«.

Z novo pšenico bo v začetku bržkone še večji križ.

Imamo sedaj v zalogi dobro preležano staro moko. Čez nekaj dni pride na vrsto nova moka, na polovico mešana s staro, preležano moko. Sredi avgusta bo nova moka že sama dobra, vendar je dobro, če se jo pregreje, predno se jo zamesi.

Sorazmerno bomo šli s ceno med mesecem doli.

Premog, bukove drva, kolobarje in butare naj si člani pravočasno naročijo, ker sedaj je lepo suho vreme in se dobavi lažje kot pa v jeseni, ker gotovo ne bode zadostno vagonov na razpolago. Imamo že izkušnje, da vedno voz primanjkuje, kakor tudi premoga.

Posode za mast, paradižnike in steklenice za olje naj naročniki vedno pošljejo v zaboju ali osebno oddajo v zadrugi.

Člane iz proge opozarjamo, da si svoje zaboje tako uredijo, da bodo imeli v kotu oddeljeno za steklenice, da se ne morejo steklenice razbiti, ker ako se razbije steklenica, se pokvari še drugo blago in ne moremo jamčiti za steklenice, ki se odpošljejo. V bodoče se na take reklamacije ne bode oziralo.

Limone so se zelo podražile — danes stanejo na debelo 2.— Din.

Ker jih moramo imeti na zalogi, jih bomo prodajali — ne brez izgube; svetujemo članom, da jih kupijo, kjer jih dobe še poceni.

Gospodarski nasveti

Kako se kuha čaj? Če hočeš dobiti dober, aromatičen čaj, kupi boljšo vrsto, segrej lončeno posodo (tudi porcelan), deni notri čaj, in nalij nanj vrele vode. Posodo pokrij in pusti stati 6 do 8 minut. Precedi in čaj je dober. Da si izbereš, ali imaš bolj ali manj močen čaj, skuhaj kot navedeno v mali posodi zelo močen čaj, ekstrakt, in po žličkah prilivaš to esenco v navadno prekuhano vodo, ki jo naliješ v skodelice.

Poleti, ko pijemo mrzel čaj, ni treba spravljati čaja v velike steklenice; zadoštuje esenca, mrzle vode je dobiti povsodi.

Kako se skuha kakao za onega, ki nima časa, da bi čakal, da se kakao shladi: Kakao zmešaj najpreje s sladkorjem (sipo), prilij vodo ali mleko, kakor ga že delaš, v mali množini. Na ta način se kakao kmalu in temeljito zameša, dolij potem samo polovico one množine mleka, ki jo rabiš. Kakao skuhaj in potem dolij mrzlega mleka, pijačo lahko takoj serviraš.

Omelete. Napako dela marsikatera gospodinja pri pripravljanju omelet ali prepečenca. Jaje, mleka malo in moko zamešaj zapored. Iz te zmesi se premeša testo takoj in temeljito, šele nazadnje razredči zmes kakor je potrebno za omelete ali prepečenec.

Iz trgovine

Skupno pošiljanje embalaže. Ponovno pozivljamo člané, da naj v interesu hitre in točne odpreme živežnih pošiljk na progó, zberejo embalažo v posameznih postajah in jo k določenim terminom skupno vpošljejo zadruzi. Delegate in zaupnike članov prosimo, da organizirajo skupno vpošiljanje embalaže v svojih domicilnih postajah.

V zabojih naj člani vedno tudi vpošljejo posode za tekočine, mast in tudi paradižnike, ker teh v manjših dozah nimamo več.

Cenik živil za mesec avgust 1928

Na reklamacije se ozira le takoj ob prejemu blaga!

Mlevski izdelki.

Moka pecivna, ostra Ogg	kg	5 40
Moka Om ali Og	"	5 40
Moka krušna št. 2	"	5 10
Moka krušna št. 3	"	4 60
Moka krušna št. 6	"	3 30
Moka ajdova II a	"	4 80
Moka ajdova I a	"	6 —
Moka ržena	"	4 90

Moka koruzna	"	3 50
Moka krmilna	"	2 —
Zdrob pšenični	"	6 —
Zdrob koruzni	"	4 60
Otrobi pšenični	"	1 90

Testenine.

Makaroni jajčni	kg	11 50
Makaroni domači	"	10 —

Zrnje.

Riž I. vrste	kg	9 —
Riž II. vrste	"	7 —
Koruza v zrnju	"	3 50
Kaša prosena	"	5 —
Ješprenj domači	"	5 50
Ješprenček za juho	"	9 —
Fižol koks	"	6 —
Fižol mandaljon	"	4 50,
Fižol beli	kg	2 60

Sladkor.

Sladkor v kockah	kg	15 40
Sladkor sipa	"	13 60
Sladkorčki (bonboni)	"	24 —
Sladkor v prahu	"	15 60

Kava

Kava Perl	kg	64 —
Kava Portorico	"	64 —
Kava surova I. vrste	"	52 —
Kava surova II. vrste	"	44 —
Kava žgana	"	62 —
Kava žgana »Special«	"	72 —

Kavne primesi.

Kava Kneipp	kg	14 —
Kava žitna	"	8 —
Kava vidrova	"	13 —
Kava figova	"	22 —
Kava Enrilo	škatla	16 —
Kava Enrilo	kg	20 —
Cikorija Franck	"	18 —
Cikorija kolinska	"	17 —

Drugi predmeti.

Mast domača	kg	26 —
Ceres mast, bela	"	26 —
Čajno maslo Ia	"	50 —
Čajno maslo IIa	"	44 —
Kuhano maslo	"	36 —
Paradižniki na vago	"	20 —

Delikatese.

Kračé	kg	13 —
Slanina krušna	"	24 —
Slanina »Hamburška«	kg	28 —
Slanina prekajena debela	"	28 —
Slanina papricirana	"	28 —
Salame navadne	"	18 —
Kranjske klobase	kom	5 —
Reberca	kg	26 —
Prekajeno meso	kg	28 —
Svinjske glave brez kosti	kg	16 —
Med ajdov	kg	24 —

Sir trapist	"	25 —
Sir Edam, zelo pikanten	kg	40 —
Sir pol ementalški I.	"	32 —
Sir »Alpina«	"	20 —
Sir Permazan	"	88 —
Maggi na drobno	dkg	1 75
Juhan velike	stekl.	12 —
Juhan male	"	6 —
Juhan na drobno	dkg	1 10
Guljaž goveji	škatle	8 —
Jetrna pasteta	"	6 —
Sardelna pasteta	"	7 —

Sadje.

Češplje suhe bos. 80ice	kg	8 —
Hruške suhe domače	"	— —
Orehi celi	"	8 —
Rožiči celi	"	7 —
Mandelni	"	48 —
Rozine fine	"	35 —
Grozdiči - Vamperli	"	18 —
Čebula	"	2 50
Česen	"	8 —
Limone	komad	2 20
Fige v vencih	"	12 —

Tekočine.

Kis vinski	liter	6 —
Kis dvojno močan	"	4 —
Olje namizno	"	18 —
Olje bučno	"	21 —
Olje olivno	"	20 —

Potrebščine za perilo.

Milo Schicht, terpentin	kg	17 —
Milo Schicht	kg	15 20
Milo Zlatorog	"	14 —
Milo Zlatorog, terpentinov	"	16 —
Milo Gazela	"	14 —
Milo v kockah ala Marseill	"	15 —
Milo toaletno »Apolo«	komad	7 —
Milo toaletno »Elida«	"	8 —
Milo toaletno »Speick«	"	6 —
Milo toaletno »Glycerin«	"	9 —
Milo toaletno viola	"	4 —
Milo toaletno »Marija«	"	10 —
Milo za britje	"	3 —

Potrebščine za čevlje.

Krema črna	škatla	5, 7
Krema rujava	"	5 —
Ribje olje za mazanje	"	"
podplatov $\frac{1}{2}$ l stekl.	stekl.	10 —

Druge potrebščine.

Kalodont za zobe	tuba	7 —
Krtače za zobe	kom.	12, 8
Ominol za kovine	zav.	2 50
Vim, (čisti vse)	"	3 50
Muholovci	"	1 —
Prah za čiščenje obleke	"	14 —

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641.
Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik.
Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.